

סולמות במגזר החקלאי - לאור דרישת התקנות החדשות לעבודה בגובה

מאת יואב גרשון

רקע כללי

לאור הדרישות של **תקנות הבטיחות בעבודה-(עבודה בגובה), התשס"ז, 2007** שפורסמו בק"ת 6583 מיום 01/05/2007 - עולות וצצות שאלות רבות הקשורות לעבודה מעל גבי סולמות, בעיקר בעבודות קטיפ ודילול ענפים במטעים.

דרישות התקנות (בתימצות הסעיפים הרלוונטיים) מגדירות כך:

השימוש בסולמות

- תקנה 20 פסקה (3): (סולם) הוא סולם ניצב תלת רגלי המיועד לביצוע עבודות חקלאיות על עצים שגובהו אינו עולה על 3 מ'.

גובה הסולם

- תקנה 22 (א): מבצע יוודא כי לא יטפס עובד בסולם הארוך מ – 2 מ' אלא עד למטר אחד מקצהו העליון.

סייגים לשימוש בסולמות

- תקנה 24 (א) ניתן לבצע את הפעולות המפורטות להלן גם ללא קיום תקנות 23 (1) עד (3) במקרים אלו:
- (1) טיפוס בסולם שגובהו עד 6 מ' למעבר בין מפלסים שונים,
- (2) טיפוס בסולם וביצוע עבודות שאינן ממושכות או מאומצות ואינן מחייבות הטיית גוף האדם בסולם שגובהו עד 4.5 מ'.
- תקנה 24 (ב) קובעת ש: תקנה 5 (1) לא תחול על עבודות קטיפ בחקלאות על סולם שגובהו עד 3 מ' אם העובד צעיר (בהגדרת חוק עבודת הנוער 1953).

הוראות כלליות לטיפול ולעבודה על סולמות

- תקנה 26 (2): הטיפול על גבי סולם יעשה באופן שהעובד יוכל להאחז בשלוש נקודות משען לפחות בכל שלב של הטיפול, ניתן להסתפק בנקודות משען לרגליים לצורך ביצוע עבודה בהתקיים אחד הדרישה: (א) העובד מצויד בריתמת בטיחות ומחובר למערכת מיקום ותמיכה המקנה לו אחיזה בטוחה ונאותה בגבו.

"תרגום" לשפת המעשה

במידה ואנחנו מבקשים "לתרגם" הלכה למעשה את דרישות התקנות, ניתן לומר כך:

א. כל עבודה על סולם שגובהו 2 מ' (ומעלה) **מחייבת הדרכה** בהתאם לדרישת התקנות.

יש להציב את הסולם באופן יציב ולוודא כי רגליו נעוצות היטב בקרקע וכי כל שלביו תקינים ושלמים וכי העובד במלוא כושרו ומצב בריאותו תקין.

ב. סולם שגובהו עד 3 מ' אינו מחייב שימוש בצידוד מגן אישי (למעט סייג - ראה סעיף ו').

נערים בגיל 16 רשאים לבצע עבודות קטיפ מעל סולם שגובהו (עד) 3 מ'.

ג. סולמות עד 4.5 מ', כאשר משמשים ל**טיפול ומעבר בלבד** אינם מחייבים שימוש בצידוד מגן אישי (למעט כמובן קסדה קלה), במידה ומבוצעת עבודה (כל עבודה) מעל גבי הסולם - חלה **חובת ריתום** העובד אל הסולם בעזרת מערכת צידוד מגן אישי הכוללת: ריתמה מלאה, חבל מיקום ותמיכה המתחבר בעזרת "עכבר" (בולם נפילה לחבל), וכן קו חיים זמני (אנכי) מחבל מתאים ושימוש בקסדת מגן קלה.

ד. עובד העולה (או עובד) על גבי סולם יוודא כל העת כי (לפחות) שלוש נקודות מגע של גופו נמצאות על הסולם.

ה. במידה ועובד מבצע עבודה מעל גבי סולם המחייבת שימוש בשתי ידיו (בכל גובה שהוא) חלה עליו חובת הריתום והשימוש במערכת מיקום (כפי שמפורט בסעיף ג').

ו. עובד המבצע עבודות גיזום / דילול של ענפים במטע, גם מעל סולם הנמוך מ - 4.5 מ' יוודא כל העת כי שלוש נקודות מגע מגופו נמצאות על הסולם, כאמור במידה והוא נדרש לבצע עבודה בשתי ידיו חובה עליו להיקשר למערכת ריסון - כמפורט בסעיף ג'.

ז. יובהר כי "ביצוע עבודות (שאינן) ממושכות או מאומצות" (סעיף 24 (א) [2] בתקנות) אינו חל על עבודות קטיף של פרי בענפי החקלאות.

ח. מערכת האבטחה:

מערכת האבטחה מורכבת מהפרטים הבאים:

- נעלי עבודה בעלות סוליות המונעות החלקה.
- קסדה קלה (המתאימה לתקן EN12492 או מקביל).
- ריתמת גוף מלאה.
- "עכבר" המתחבר בעזרת טבעת אל חבל העבודה (קו חיים).
- חבל עבודה (המשמש כ"קו חיים" גמיש, זמני, צירי-אנכי).
- חבל מיקום ותמיכה (באורך מומלץ של 1 מ' והמתחבר מסביב לסולם אל שתי נקודות הריתום הקדמיות בריתמה בנקודות המותניים).

סיכום

העבודה מעל גבי סולמות טומנת בחובה סיכון לעובדים.

יש להקפיד קלה כחמורה על הדרכה נכונה, יצירת סביבת עבודה בטוחה ומתאימה ובדיקה כי אין גורם או מצב העלול להוביל לנפילת העובד מעל גבי הסולם.

יודגש כי כל מקרה כל שאלה או סייג כפופים לאישורו של מפקח העבודה במקום על פי המאפיינים היחודיים למצב הנדרש.